

Діброва О.В.,
кандидат філологічних наук,
завідувач кафедри педагогіки та психології,
Кременчуцький педагогічний
коледж імені А.С. Макаренка,
м. Кременчук
Карпенко І.В.,
здобувач освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр»,
Кременчуцький педагогічний
коледж імені А.С. Макаренка,
м. Кременчук

ШЛЯХИ РОЗВИТКУ ВЕРБАЛЬНО-ЛІНГВІСТИЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І ЛІТЕРАТУРНОГО ЧИТАННЯ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Теорія множинного інтелекту американського психолога Говарда Гарднера, яка вперше була опублікована понад два десятиріччя тому в його книзі «Рамки розуму: теорія множинного інтелекту», розкриває один з можливих способів індивідуалізації освітнього процесу. Ця теорія отримала всесвітнє визнання як одна з найбільш новаторських теорій пізнання інтелекту людини. Теорія множинного інтелекту підтверджує те, з чим педагоги мають справу щодня: люди мислять і вчать багатьма різноманітними способами.

«Я хотів розширити поняття інтелекту, – пояснює вчений, щоб воно стосувалося не лише результатів типу «папір-олівець», а й охоплювало знання про людський мозок і сприйнятливість до культурного багатоманіття» [1; 21].

Одна з проблем, яка виникає у процесі викладання мови, полягає в необхідності врахування індивідуальних особливостей учнів, які одночасно присутні на уроці. Теорія Говарда Гарднера розрізняє вісім типів інтелекту людини.

Крім того, ми прагнемо розширити у маси школи з передовими методиками, де дітей навчають навичкам спілкування і вміння володіти емоціями, які допоможуть їм завжди вибирати в житті правильні шляхи.

Треба зауважити, що найбільшу тривогу викликають дані масового опитування батьків і викладачів, які свідчать про виниклу в усьому світі тенденції посилення неблагополуччя в емоційній сфері дітей нинішнього покоління в порівнянні з

попереднім: вони більш роздратовані і неслухняні, більш нервові і схильні впадати в тривогу, більш імпульсивні і агресивні і відчують себе більш самотніми і пригніченими [2; 2].

Доведено, що головний мозок зберігає пластичність протягом усього життя, хоча і не в такій винятковій мірі, як в дитинстві. Будь-яке навчіння тягне за собою зміну в головному мозку, а саме, зміцнення синаптичної зв'язку [2; 81].

Говард Гарнер виділив три основні значення терміну «інтелект».

1. Характерна риса всіх людських істот (кожен із нас володіє цими восьма чи дев'ятьма інтелектами)

2. Риса, на основі якої люди відрізняються один від одного (ніякі дві людини - навіть гомозиготні близнюки - не володіють абсолютно однаковими інтелектуальними профілями).

3. Спосіб виконання людиною певної задачі з урахуванням своїх інтересів.

Ті, хто мають здібності у галузі вивчення мов, наділені вербально-лінгвістичним інтелектом, тому що він зв'язаний з різноманітними видами мовної комунікації.

Вербально-лінгвістичний інтелект- це можливість правильно і влучно добирати слова як усній, так і в письмовій формі.

Навчальний процес з будь-якого предмета має бути багатим на мовний матеріал, тобто студенти повинні говорити, дискутувати, пояснювати – і понад усе – відчувати жагу до пізнання, до знань, розвивати та задовольняти допитливість.

Інтерес до навчання зростає, коли студенти мають можливість вільно ставити питання та обмірковувати різні погляди. Висловлювання ідей вербально – це важлива метакогнітивна вправа, оскільки саме через прослуховування себе самого або читання вголос написаного власноруч ми проникаємо в глибини своїх думок та знань [3; 37].

Усна мова найстаріша і є одним із кращих засобів передачі ідей та думок. Коли хтось читає вголос, то він усіма силами намагається показати слухачу ,який же гарний звук і ритм мови.

Автори, які усно намагаються читати свої твори, підштовхують своїх читачів більш глибоко проникнути і зрозуміти сенс написаного.

Щоб пробудити вербально-лінгвістичний інтелект, Д. Лазір пропонує використання загадок. У процесі прослуховування загадки включається та ділянка

мозку, яка контролює вербально-лінгвістичний інтелект. Він починає шукати ключ до самої лінгвістичної структури загадки і встановлює зв'язок між загадкою та своїм досвідом, знаннями, шукаючи асоціації [3; 41].

Заохочувати впевненість та майстерність у словесному спілкуванні через такі заходи, як:

- рольові ігри або симуляції;
- усні виступи окремих учнів підгруп;
- командні ігри з участю обговорень і переговорів всередині команди і послідовності викладу відповіді або рішення для всієї групи;
- структурованої групової дискусії;
- дебати;
- учні займаються взаємонавчанням.

Завдяки ґрунтовній розробці теорії Говарда Гарднера про множинний інтелект, досить легко визначити, на що потрібно зорієнтувати діяльнісний підхід у навчанні в умовах НУШ. Саме зараз, використовуючи всі сприятливі умови, є можливість вивести процес навчання в початковій школі нашої країни на якісно новий рівень лише за допомогою теорії множинного інтелекту і правильного діяльнісного підходу до навчання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гарднер Г. Структура розуму: теорія множинного інтелекту. Київ : видавництво «Вільямс», 2007. С.180-221.
2. Гоулман Д. Емоційний інтелект. Київ : «Vivat», 2018. С. 235-287.
3. Байсара, Л. І. Множинність прояву видів інтелекту [Текст]: конспект лекцій / Л.І.Байсара. – Д. : РВВ ДНУ, 2010. 96 с.